

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060104

DOM
2018-06-18
Stockholm

Mål nr
M 8412-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-09-04 i mål nr M 2922-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Gotlands län
621 85 Visby

Motpart L N

SAKEN

Förbud mot huggning av luckor för annat ändamål än virkesproduktion på fastigheten X i Gotlands kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Gotlands län beslut den 26 april 2017, dnr 525-904-2017.

Dok.Id 1418002

Postadress Box 2290 103 17 Stockholm	Besöksadress Birger Jarls Torg 16	Telefon 08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	Telefax 08-561 675 59	Expeditionstid måndag – fredag 09:00–16:30
---	---	--	---------------------------------	---

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Gotlands län (länsstyrelsen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa länsstyrelsens beslut.

L N har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har vidhållit vad som anförts i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg:

Det finns ingen möjlighet för länsstyrelsen att utifrån omständigheterna i ärendet föreskriva tillräckliga försiktighetsmått som samtidigt skulle möjliggöra de åtgärder som markägaren önskar genomföra enligt anmälan om samråd. Med rätt försiktighetsmått skulle det gå att genomföra skogliga åtgärder i området utan att skada naturmiljön och de sällsynta svampar, växter och djur som finns där. En sådan anmälan om samråd ska dock prövas av Skogsstyrelsen.

Den åtgärd som var föremål för anmälan om samråd till länsstyrelsen är inte en skoglig åtgärd eftersom syftet med åtgärden inte är att bedriva skogsproduktion. Länsstyrelsen är därför behörig att hantera denna del av anmälan. Länsstyrelsen har tolkat L Ns anmälan om samråd som att den endast handlar om att hugga ner träd för att möjliggöra grävning av provgroppar, inte att genomföra själva grävningen. Om grävning ska genomföras i nyckelbiotopen behöver även detta prövas i samråd. Bedömningen som har gjorts avser påverkan av att luckor huggs upp till öppen mark för att utföra provgrävning. Detta skulle innebära en omvandling från skogsmark till annat ägoslag och en trädförnygring är därmed inte garanterad. En minskning av skogsarealen genom permanenta luckor kommer att skada skogsmiljön. Skadan förstärks av att skogen har fragmentiserats ytterligare i landskapet genom den nyligen utförda huggningen i nyckelbiotopen öster om och i direkt anslutning till det aktuella skiftet. Det går inte att förelägga L N att välja platser där inga träd alls

behöver tas bort eftersom den anmälda åtgärden avser just huggning av träd. Den aktuella skogen är en skogsbiologisk värdekärna med mycket höga naturvärden och som är prioriterad för formellt områdesskydd enligt miljöbalken. Ska träd tas ner i en skog med så höga naturvärden är det viktigt att det görs med syfte att gynna områdets naturvärden. De sällsynta arter som är aktuella framgår av Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

L N har vidhållit vad han anfört i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg och förtydliganden:

Länsstyrelsen kan genom förelägganden påverka hur han genomför de åtgärder som anmälan avser. Förelägganden kan reglera exakt plats, utförande och tid på året då åtgärderna kan genomföras. De mycket begränsade åtgärder som han har angett i samrådsanmälan kan inte på något sätt hota naturvärdena i det elva hektar stora området. För ungefär ett år sedan genomförde han en snarlik provgrävning på skogsskiftet några hundra meter bortom gränsen för nyckelbiotopen. Skogens beskaffenhet i det området är snarlik den aktuella biotopen men omfattas inte av några restriktioner. Fyra provhål grävdes och en handfull träd högs bort för att skapa nödvändigt utrymme. Det är idag svårt att återfinna grävplatserna och naturen har nästan helt suddat ut spåren trots att grävmaskinisten inte på något sätt instruerats om största möjliga hänsyn och försiktighet. Skogsstyrelsen har initialt gjort en felbedömning när de hänsköt en del av ärendet till länsstyrelsen. Länsstyrelsen borde inte ha bedömt huggningen av luckor men möjligen ha bedömt om grävningen kunde göra någon skada. Borthuggning av enstaka träd för att bereda plats för en grävmaskin innebär inte omläggning till ett annat ägoslag. I det här fallet är och förblir marken skogsmark även om ett hål grävs för att omgående läggas igen. I det aktuella området är trädförnygringen näst intill obefintlig och de äldre träden håller på att dö bort. De finns ett fåtal undantag på platser där exempelvis rotvältor har grävts tillbaka maskinellt eller där några smärre schaktningar har gjorts. Där har tallfrön fått en chans att gro. Detta är en självklar kunskap bland skogsfolk på ön. Det är mycket stor sannolikhet att ett fåtal nya skogsplantor kommer att etableras just där provgrävning sker.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Som mark- och miljödomstolen har redogjort för så framgår det av beskrivningen och den allmänna bedömningen vid registreringen av nyckelbiotopen bl.a. att det har konstaterats att det inom området finns egenskaper som erbjuder livsbetingelser för hotade sällsynta arter som t.ex. marksvamp och att det också finns rödlistade marksvampar där. Bevarandet av denna miljö utgör ett starkt allmänintresse.

Mark- och miljödomstolen har bedömt att åtgärden att hugga upp ett antal mindre luckor inte riskerar att skada de höga naturvärdena negativt, med hänvisning till att luckorna är små och att röjning av luckor är ett av de förslag på åtgärder som Skogsstyrelsen lämnar i sin information om åtgärder i fastighetens nyckelbiotop. Av Skogsstyrelsens information framgår dock att det främst är huggandet av luckor i syfte att öka betet i området som kan godtas. Mark- och miljööverdomstolen finner att åtgärden vare sig sedd för sig själv, eller i kombination med den provgrävning som L N själv har uppgett att huggandet syftar till, kommer att främja områdets naturvärden. Åtgärden riskerar i stället att påverka området negativt. Verkningarna av åtgärden bedöms i allt väsentligt inte kunna mildras genom några försiktighetsmått och intresset av att bevara naturvärdena får anses väga tyngre än L Ns intresse att få utföra åtgärden. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och länsstyrelsens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Mikael Schultz, f.d. hovrättsrådet Eywor Helmenius och tf. hovrättsassessorn Alexander Häggkvist, referent.

Föredragande har varit Linnea Haglund.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-09-04
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 2922-17

PARTER

Klagande

L N

Motpart

Länsstyrelsen i Gotlands län
62185 Visby

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Gotlands läns beslut den 26 april 2017 i ärende nr 525-904-2017,
se [bilaga 1](#)

SAKEN

Förbud för huggning av luckor för annat ändamål än virkesproduktion
på fastigheten Gotland X

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver det överklagade beslutet och visar målet åter
till Länsstyrelsen i Gotlands län för fortsatt handläggning.

Dok.Id 503225

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Skogsstyrelsen gjorde den 5 februari 2015 en registrering av nyckelbiotop på L Ns fastighet X i Gotlands kommun (fastigheten). Anledningen till registreringen av nyckelbiotop var att det fanns rödlistade marksvampar inom hela nyckelbiotopsområdet.

L N har lämnat in en samrådsanmälan till Skogsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken gällande fastigheten. En av punkterna i anmälan var huggning av 3–4 stycken luckor om cirka 15 x 15 m för att möjliggöra grävning av prov inför kommande ansökan om grustäkt. Skogsstyrelsen har överlämnat denna fråga till Länsstyrelsen i Gotlands län (länsstyrelsen) för prövning eftersom anmälan i den delen inte omfattade en skogsbruksåtgärd.

Den 26 april 2017 har länsstyrelsen beslutat att med stöd av 12 kap. 6 § miljöbalken förbjuda L N att inom del av fastigheten hugga upp luckor som syftar till annat ändamål än virkesproduktion. L N har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

L N har yrkat att han ska ges tillstånd att hugga 3–4 stycken luckor om totalt 900 m². Till stöd för sin talan har han anfört huvudsakligen följande. Han har som markägare till en nyckelbiotop, efter samråd med myndighet, rätt att vidta åtgärder i biotopen så länge som det inte hotar de naturvärden som ligger till grund för biotopklassningen. Huggning av luckor om 900 m² på ett område som är 110 000 m² kan inte utgöra något som helst hot mot marksvamparna som är väl spridda i hela området. De små luckorna skapar inte några kanteffekter eftersom de marksvampar som ska värnas lever i symbios med tallens och granens rötter och en lucka om 15 x 15 m omgiven av tall- och granskog täcks i sin helhet av rötter från angränsande träd. Hela biotopen karakteriseras av luckor. Om luckor i beståndet vore ett hinder eller hot så skulle marksvamparna inte vara etablerade och väl spridda i hela området. Skogsstyrelsen har angett att beståndets luckighet sannolikt

är ett av skälen till att marksvampen utvecklats väl. I förslag till skötselåtgärder anger Skogsstyrelsen att luckor med fördel ska röjas upp. Han vill hugga luckorna för att ge plats åt grävning för att fastställa gruslagrets mäktighet. Så snart gropen är grävd och grusets djup och kvalitet bedömd fylls hålet igen och torven läggs tillbaka. Grävytan i varje lucka är omkring 3 x 3 m och kommer svårligen att återfinnas några månader efter arbetets utförande. Om grusfyndigheten motsvarar förväntningarna och om han väljer att söka täktillstånd blir det fråga om ändrat ägoslag, men inte förrän då. Han behöver fastställa grusfyndighetens omfattning av två skäl: dels för en eventuell täktansökan, dels för att grusets värde ska ingå i den diskussion gällande ersättningsnivå som följer om staten har för avsikt att lösa in markområdet. Det egentliga skälet till förbudet att hugga upp luckorna är att länsstyrelsens biologer inte vill se någon ytterligare täktverksamhet på området.

DOMSKÄL

Av 12 kap. 6 § miljöbalken följer att om en verksamhet eller åtgärd, som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt balken, kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, ska anmälan för samråd göras hos tillsynsmyndigheten. Enligt sista stycket i samma paragraf gäller vidare att tillsynsmyndigheten får förelägga den anmälningsskyldige att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön samt, om sådana åtgärder inte är tillräckliga och det är nödvändigt för skyddet av naturmiljön, får myndigheten förbjuda verksamheten.

Syftet med 12 kap. 6 § miljöbalken är att skydda naturmiljön vilket är ett allmänt intresse. I samband med prövningen ska en intresseavvägning ske mellan det allmänna intresset, miljöintresset, och den enskildes intresse (se Mark- och miljööverdomstolens dom från den 23 januari 2013 i mål M 4980-12). Den nytta som uppkommer för det allmänna ska alltså ställas mot den skada och det intrång som det enskilda intresset drabbas av med anledning av beslutet.

Fråga i målet är om det är tillräckligt att länsstyrelsen förelägger L N att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på

naturmiljön, eller om sådana åtgärder inte är tillräckliga och det därför är nödvändigt för skyddet av naturmiljön att verksamheten förbjuds.

Av beskrivningen och den allmänna bedömningen vid registreringen av nyckelbiotopen framgår bl.a. att det har konstaterats att det finns egenskaper som erbjuder livsbetingelser för hotade sällsynta arter som t.ex. marksvamp och att det också finns rödlistade marksvampar inom hela nyckelbiotopsområdet. Skogsstyrelsen har lämnat information om åtgärder i nyckelbiotop på fastigheten. I informationen anges bl.a. som önskvärd utveckling och målbild att krontäckningen behålls, även om luckor och täthet kan variera över tiden, och att det alltid ska finnas gamla tallar och gamla senvuxna granar. Vidare lämnas som förslag på åtgärder för att få till ett anpassat bete vilket kan gynnas av att luckor röjs upp samt att en mindre andel tall avverkas för att gynna yngre tall och gran.

Med hänsyn till att luckorna är små och att just röjning av luckor är ett av de förslag på åtgärder som Skogsstyrelsen lämnar i sin information om åtgärder i fastighetens nyckelbiotop gör mark- och miljödomstolen bedömningen att åtgärden inte kommer att väsentligt ändra naturmiljön och därigenom skada de aktuella svamparterna eller riskera att påverka de höga naturvärdena negativt. Enligt domstolens uppfattning kan den, till platsen direkt anknutna, negativa påverkan som åtgärden riskerar att leda till förhindras eller mildras i tillräcklig omfattning genom att L N föreläggs att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön, s.k. försiktighetsmått, vilka kan vara såväl riktade till platsen som till det direkta närområdet. Länsstyrelsens förbud ska därför upphävas och målet återförvisas till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

Domen får anses innefatta avgörande av en sakfråga och får därför överklagas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 25 september 2017. Prövningstillstånd krävs.

Marianne Wikman Ahlberg

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Marianne Wikman Ahlberg, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand. Föredragande har varit beredningsjuristen Maria Karlsson.